

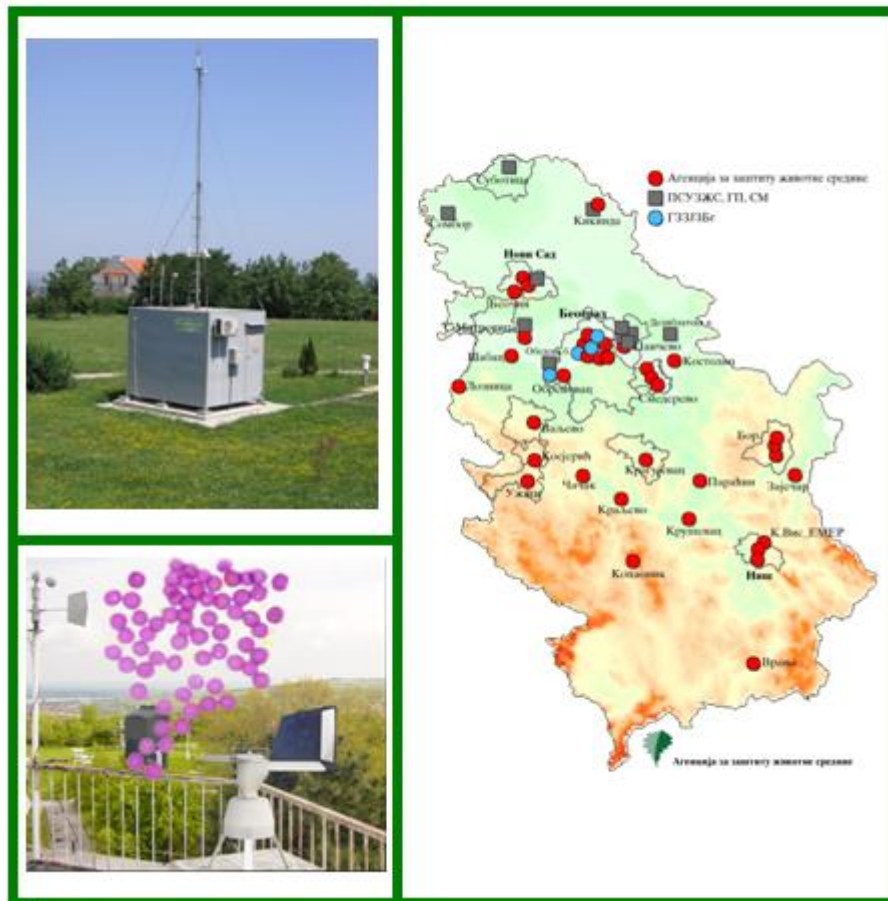
**STANJE KVALITETA VAZDUHA U REPUBLICI SRBIJI
u svetlu daljih evropskih integracija**

Jasmina Knežević
Biljana Jović, Lidija Marić Tanasković

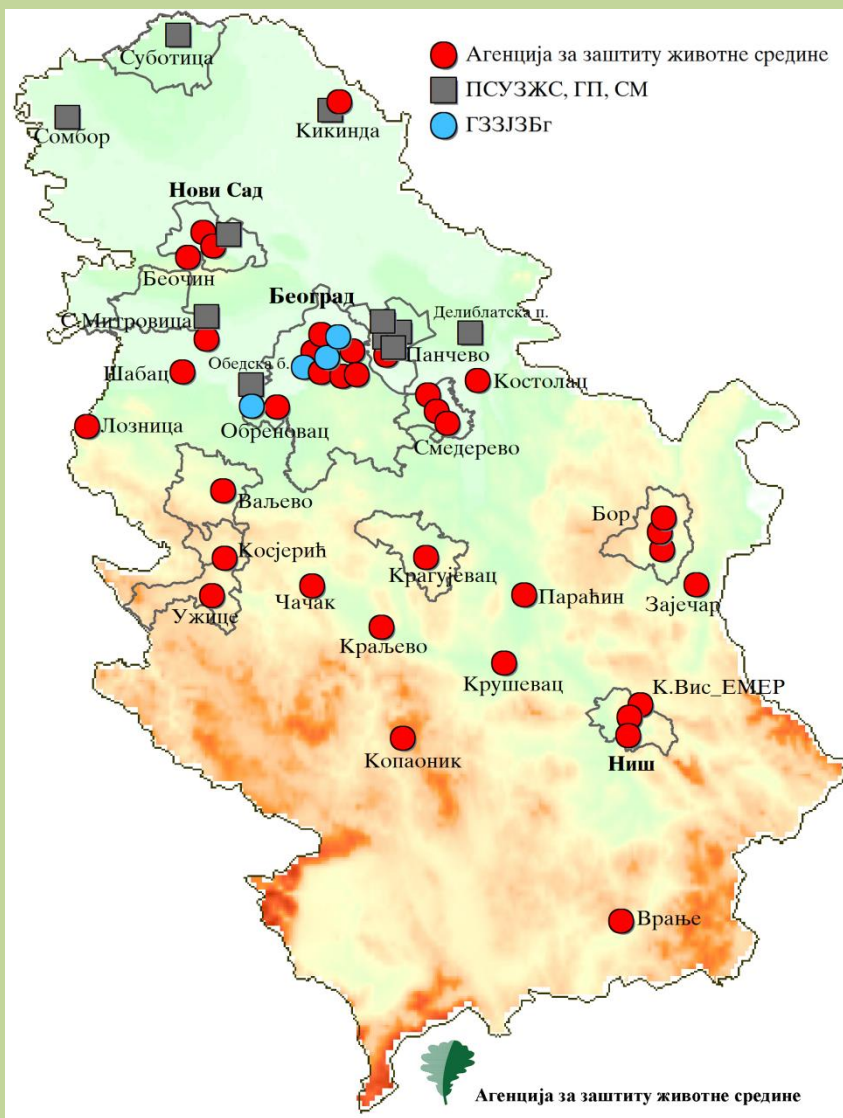
Godišnji izveštaj o stanju kvaliteta vazduha u Republici Srbiji svake godine priprema i objavljuje Agencija za zaštitu životne sredine na osnovu Zakona o zaštiti vazduha

Nadležni organi autonomne pokrajine, jedinica lokalne samouprave I ovlašćena pravna lica dužni su da podatke o kvalitetu vazduha dobijene kontrolom kvaliteta vazduha iz državne I lokalne mreže kao i rezultate merenja posebne namene, dostavljaju Agenciji.

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О СТАЊУ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 2016. ГОДИНЕ

Automatske stanice za kvalitet vazduha na teritoriji Republike Srbije

- Državna mreža stanica za kvalitet vazduha Agencije za zaštitu životne sredine

- Lokalna mreža stanica Sekretarijata za urbanizam I zaštitu životne sredine Pokrajine Vojvodine

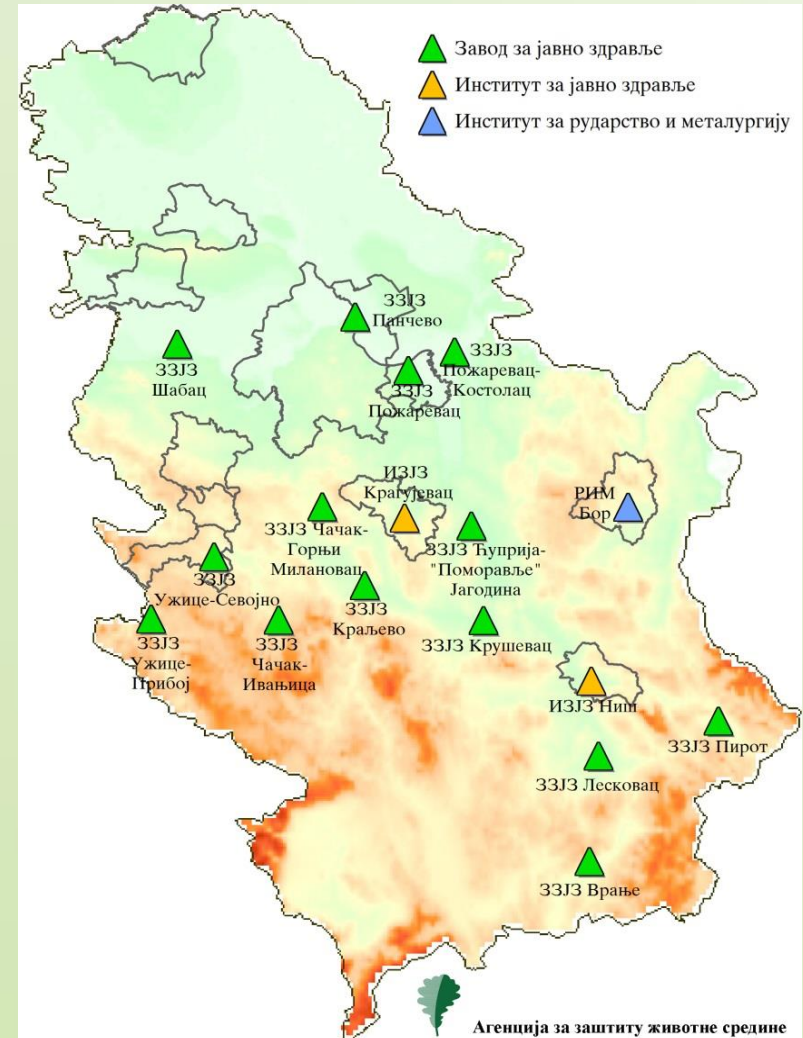
- Lokalna mreža stanica Grada Pančeva

- Mreža stanica Gradskog zavoda za javno zdravlje Beograd (deo koji je u sastavu državne mreže stanica)

**- REFERENTNE METODE
MERENJA, FIKSNA MERENJA**

Mreže stanica za kvalitet vazduha zavoda za javno zdravlje, instituta za javno zdravlje i Instituta za rudarstvo i metalurgiju Bor

- državna mreža stanica
- manuelne metode
- Indikativna merenja PM10, PM2.5,B(a)P, TM u PM10
- namenska merenja USČ,UTM,NH3,..

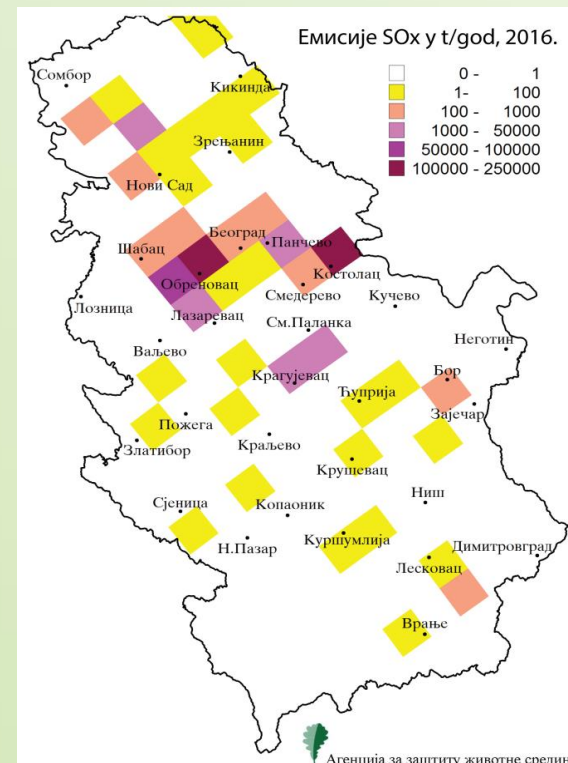
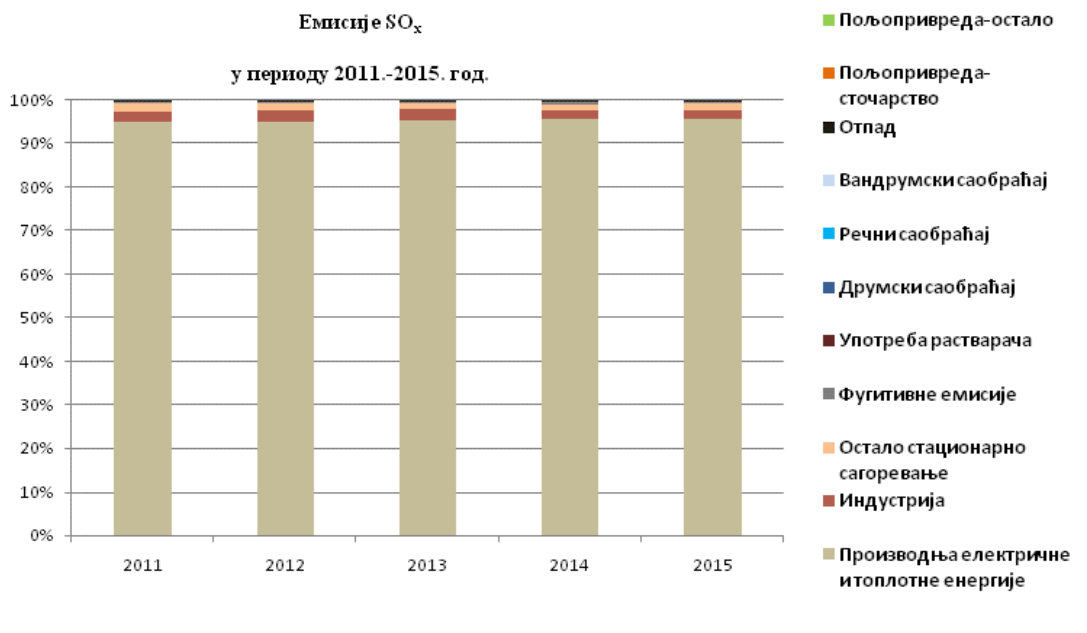
Izveštajem su obuhvaćeni podaci :

- automatskog monitoringa, fiksna merenja: SO₂, NO₂, CO, O₃, PM₁₀, PM_{2.5}, benzena
- fiksna merenja suspendovanih čestica PM₁₀ gravimetrijskom metodom
- indikativna merenja zagađujućih materija : PM₁₀, PM_{2.5}, B(a)P
- Merenja SO₂ i NO₂ manuelnim metodama
- Namenska merenja čađi, ukupnih taložnih materija, ukupnih suspendovanih čestica, amonijaka

IZVORI ZAGAĐENJA I NIVOI KONCENTRACIJA SO₂

Proračun emisija SO_x EMEP/EEA metodologijom I njena raspodela po sektorima privrede u periodu 2011-2015.

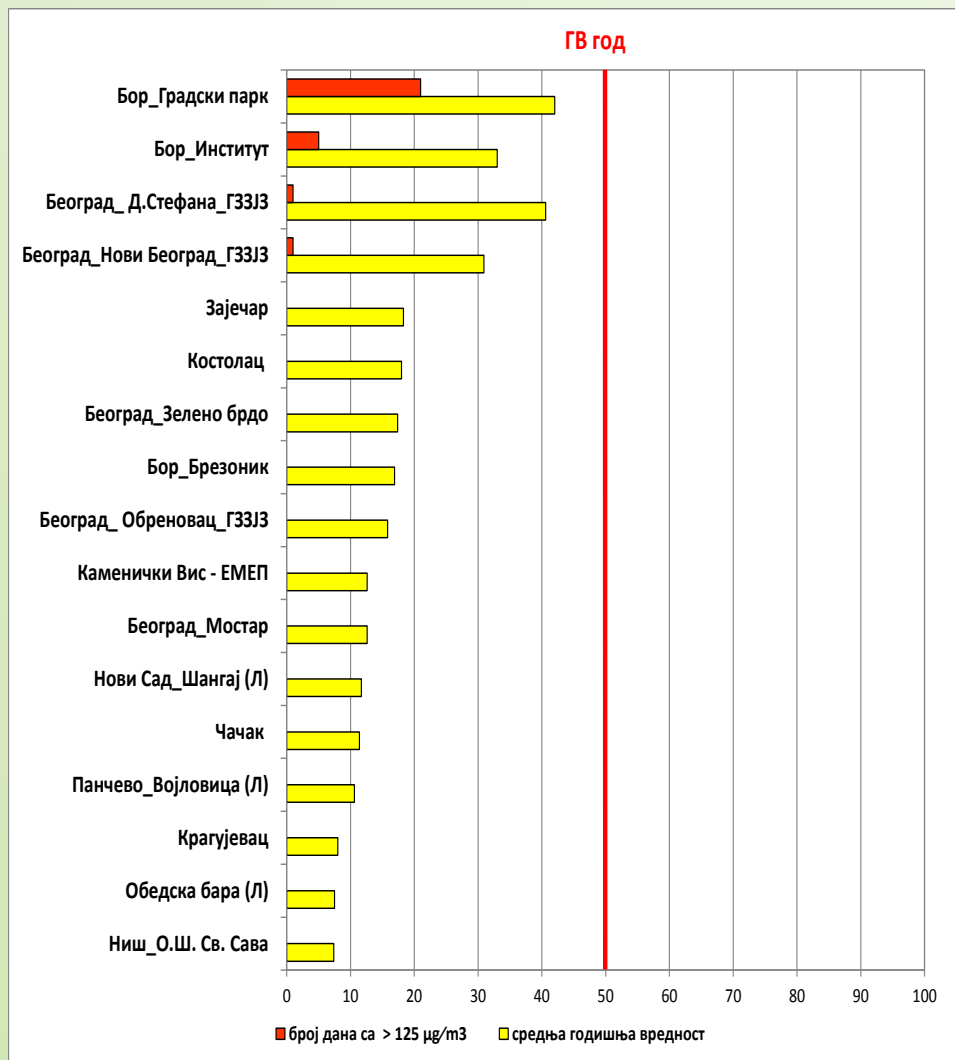
Emisije SO_x po kvadrantima mreže 25X25km u 2016.godini

IZVORI ZAGAĐENJA I NIVOI KONCENTRACIJA SO₂

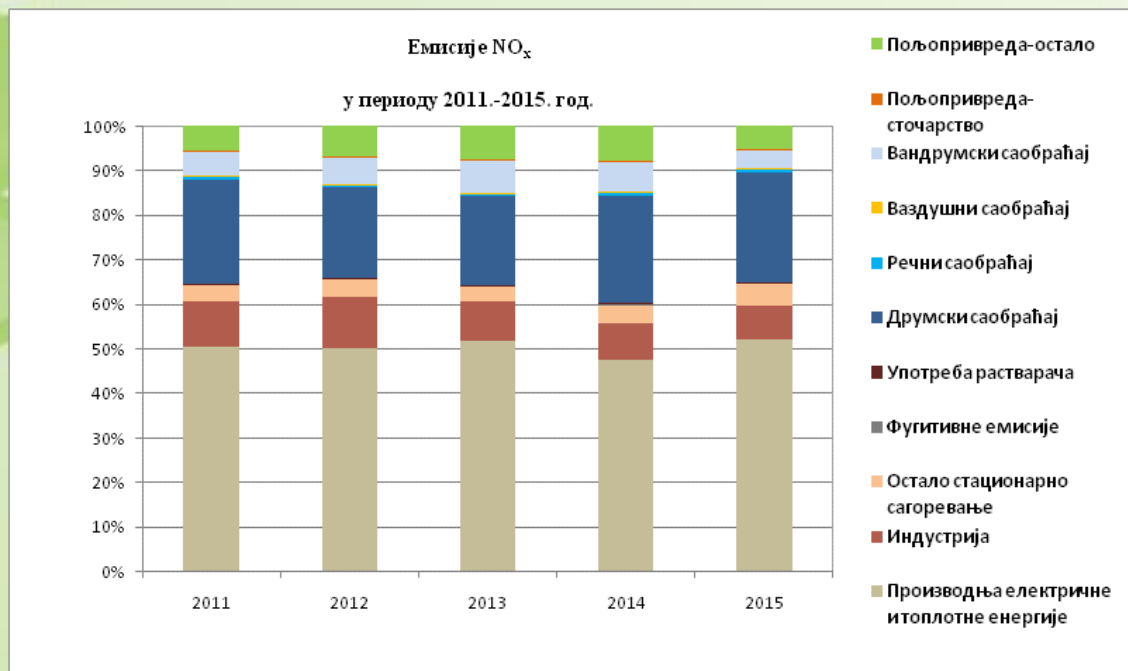
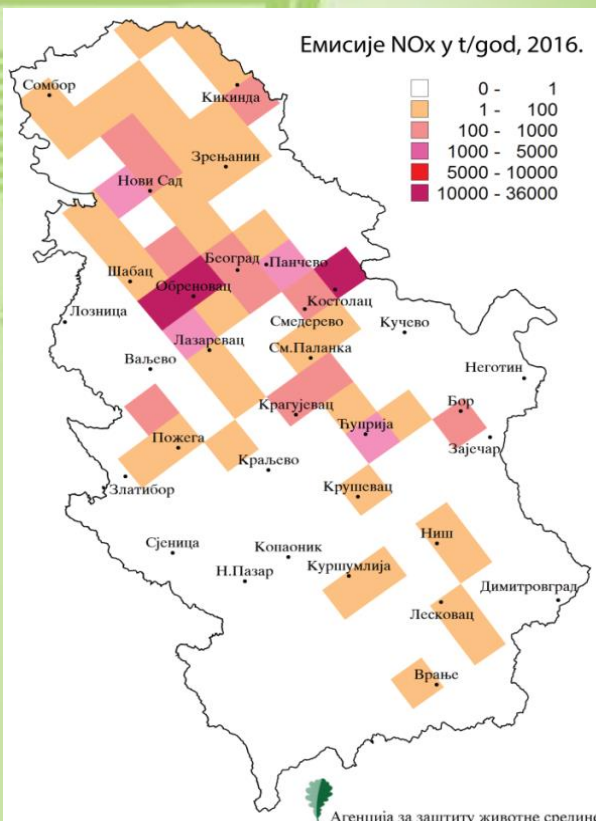
❖ Najveće srednje godišnje koncentracije u Boru i Beogradu, a najmanje u Nišu, Kragujevcu I na Obedskoj bari

❖ Broj dana sa prekoračenjima od 5 do 21 u Boru

IZVORI ZAGAĐENJA I NIVOI KONCENTRACIJA NO2

Emisije NOx po kvadrantima mreže 25X25km

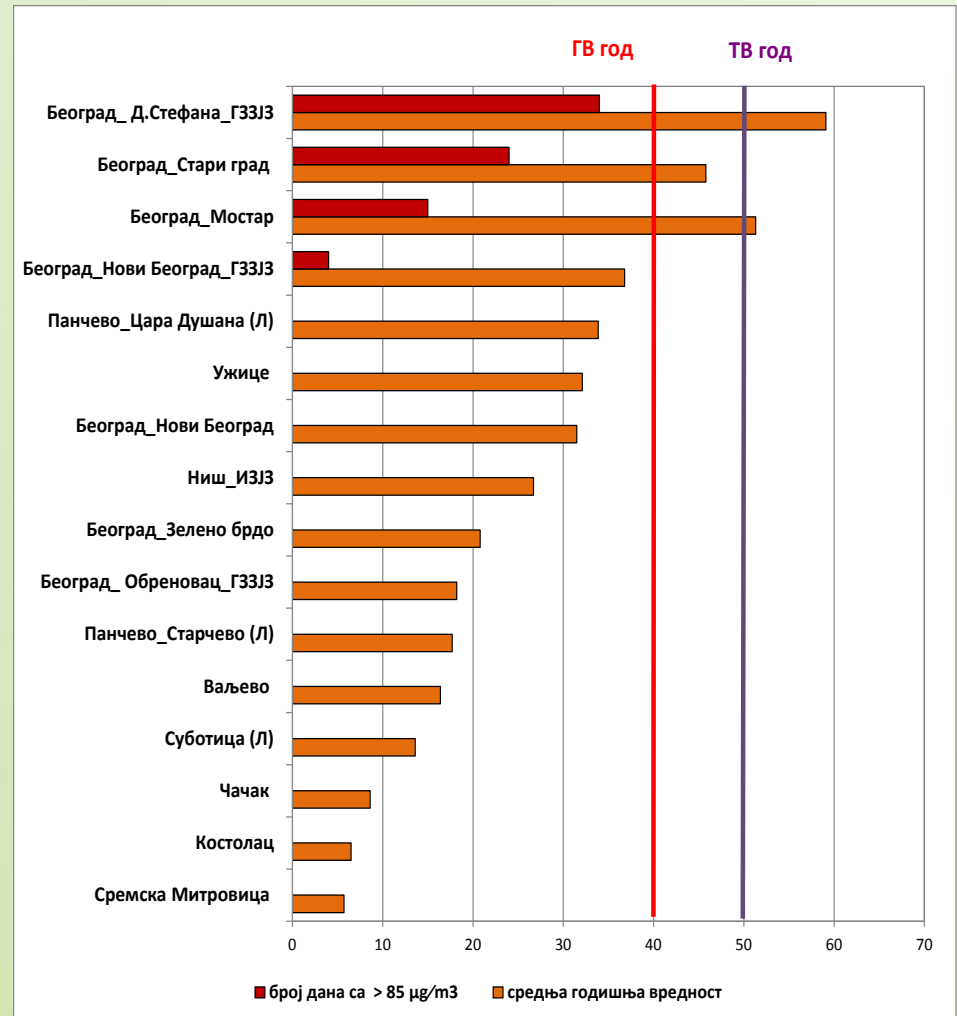
Sektorska raspodela emisija Nox u periodu 2011-2015. god

- ❖ 50% proizvodnja el. i toplotne energije
- ❖ 20-25 % drumski saobraćaj
- ❖ Industrija 8-12%
- ❖ poljoprivreda 5-8%
- ❖ železnički saobraćaj 5-7%

IZVORI ZAGAĐENJA I NIVOI KONCENTRACIJA NO2

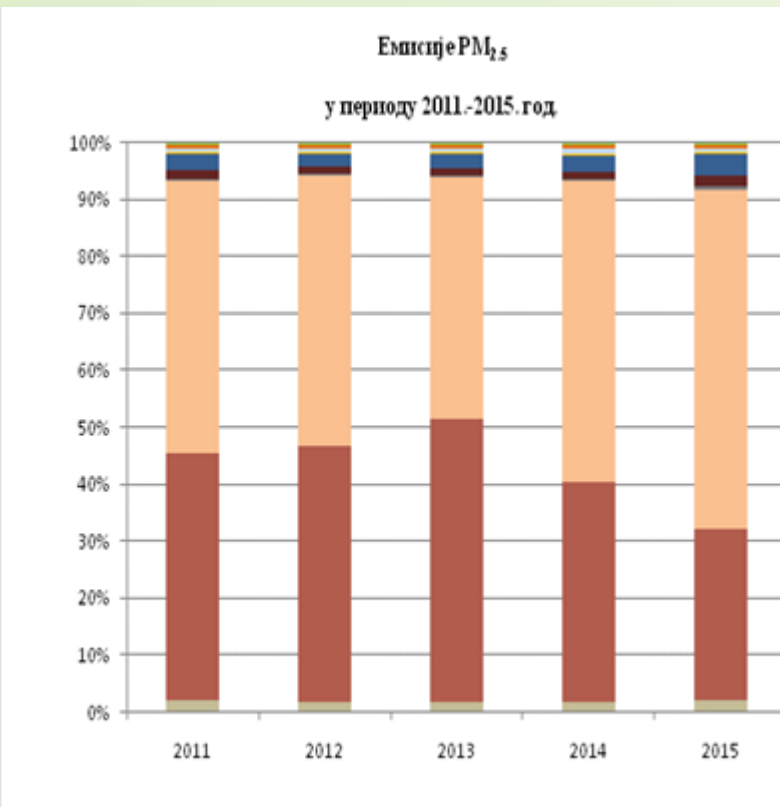
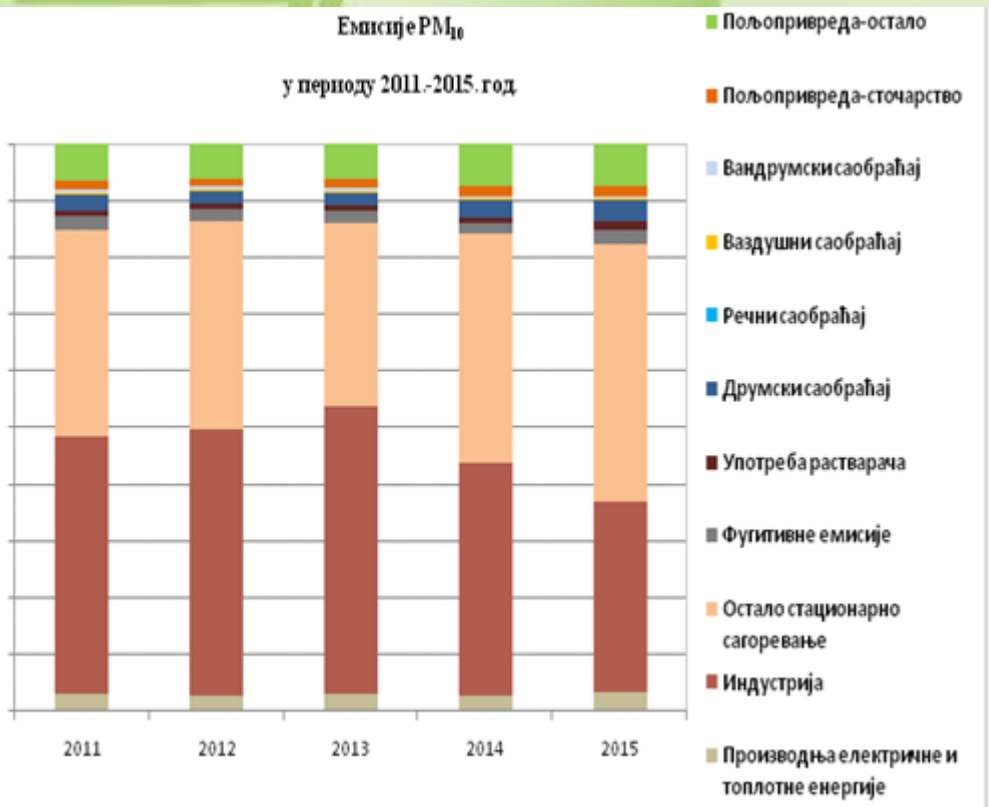
- ❖ postoji TV
- ❖ prekoračena TV u Beogradu
- ❖ zagađenje zbog godišnjeg nivoa NO2 samo u Beogradu

IZVORI ZAGAĐENJA SUSPENDOVANIH ČESTICA PM10 I PM2.5

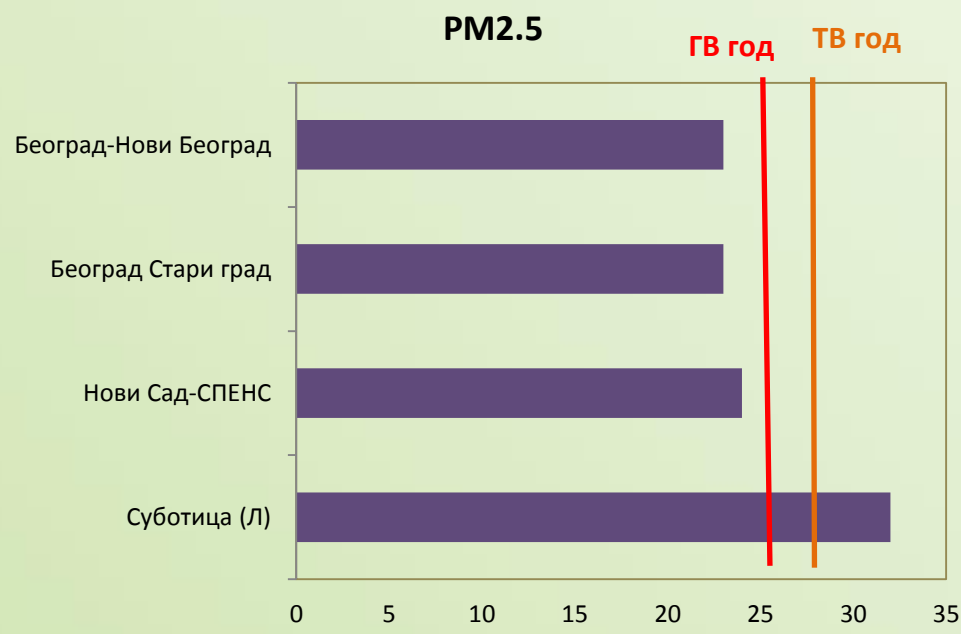
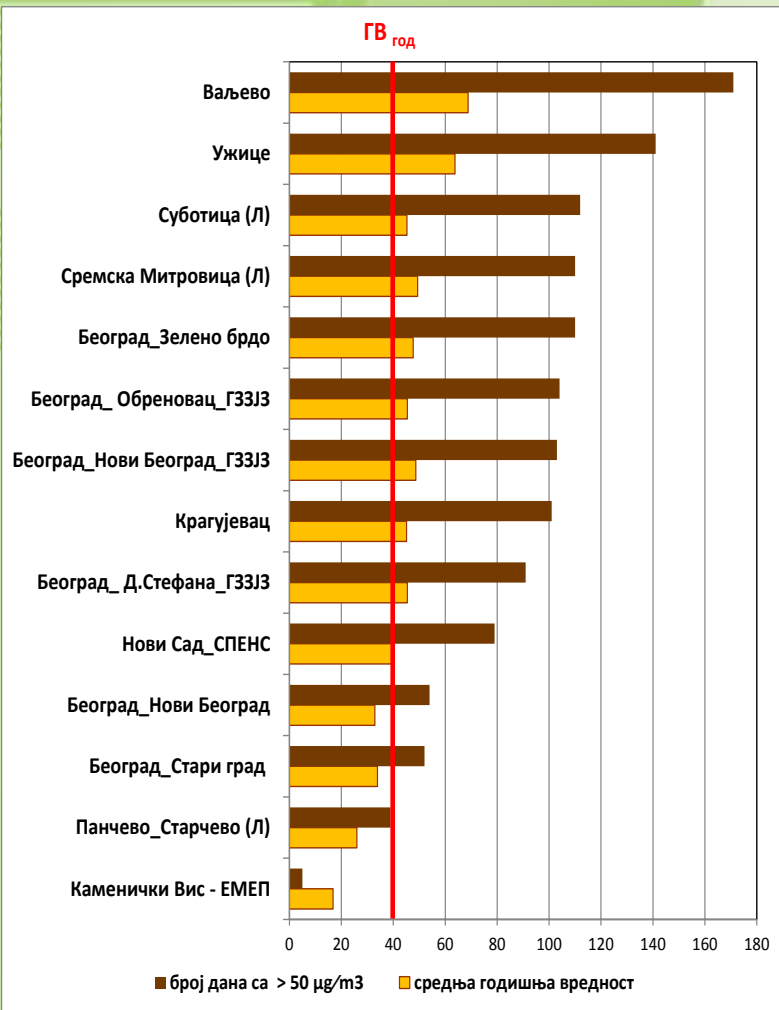
❖ najznačajniji izvori zagađenja PM10
 industrija 41-51%, domaćinstva 32-45% I poljoprivreda 6-8%

❖ najznačajniji izvori zagađenja PM2.5
 Industrija 30-44%, domaćinstva 48-60% I drumski saobraćaj 3%

NIVOI KONCENTRACIJA SUSPENDOVANIH ČESTICA PM10 I PM2.5

❖ merenja PM10 pokazuju veliki broj prekoračenja i dnevne i godišnje Gv

❖ merenja PM2.5 - prekoračenje GV Stadium 1

NIVOI KONCENTRACIJA CO,C6H6,O3

CO

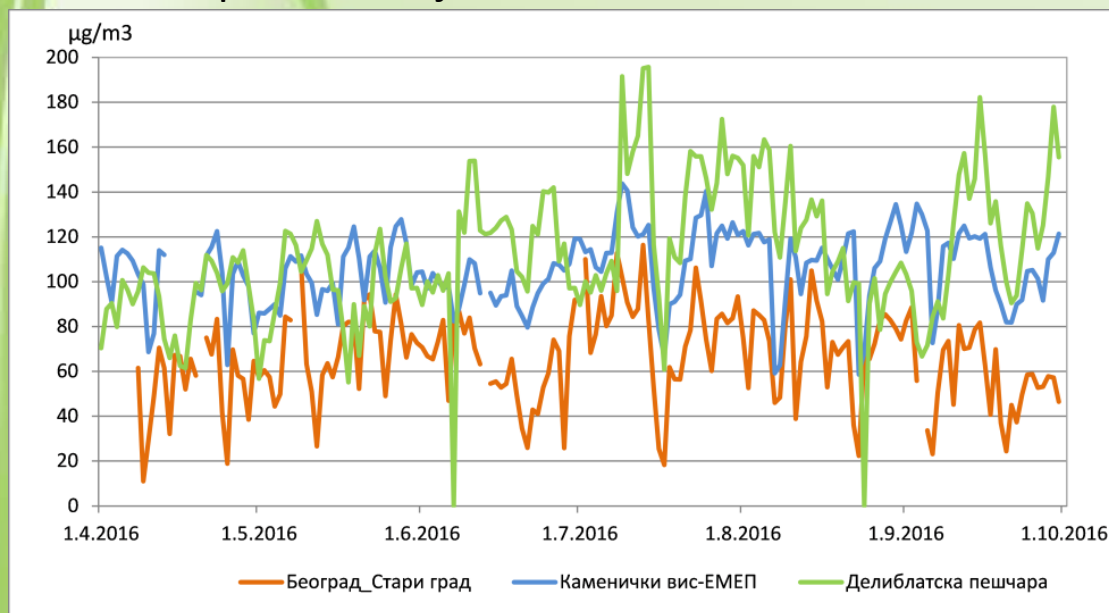
-Bez prekoračenja godišnje vrednosti
- maksimalne osmosatne koncentracije
najveće u Vranju I Zaječaru

Benzen

-Bez prekoračenja godišnje vrednosti

O3

-Bez prekoračenja CV u urbanim sredinama

KATEGORIJE KVALITETA VAZDUHA po ZONAMA, AGLOMERACIJAMA I GRADOVIMA

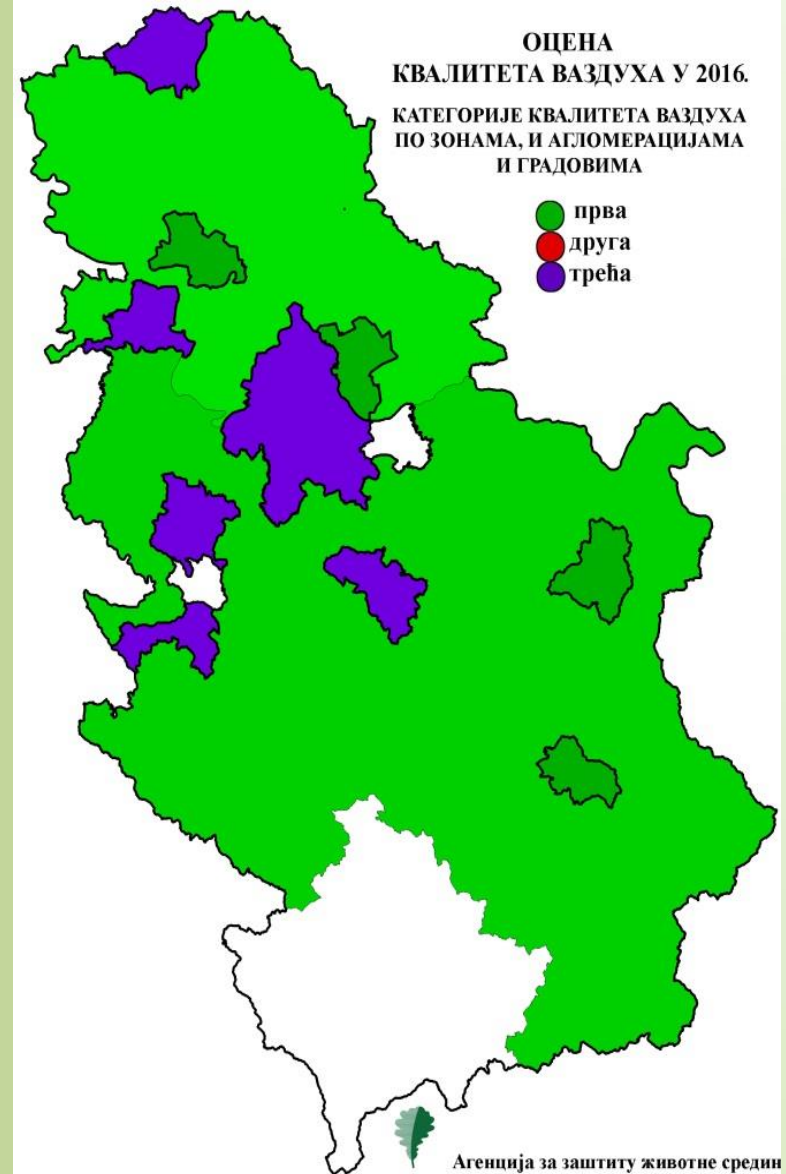
U zoni **Srbija** vazduh je bio **čist** ili neznatno zagađen, osim područja gradova Kragujevca i Valjeva, gde je bio prekomerno zagađen;

U zoni **Vojvodina** vazduh je bio **čist** ili neznatno zagađen, osim područja gradova Sremska Mitrovica i Subotica gde je bio prekomerno zagađen;

U aglomeracijama Beograd i Užice vazduh je bio prekomerno zagađen;

U aglomeracijama **Novi Sad, Niš, Pančevo i Bor** vazduh je bio **čist** do neznatno zagađen;

U aglomeracijama **Smederevo i Kosjerić** zbog nedovoljne realizacije merenja stanje kvaliteta vazduha **nije moglo biti ocenjeno**.

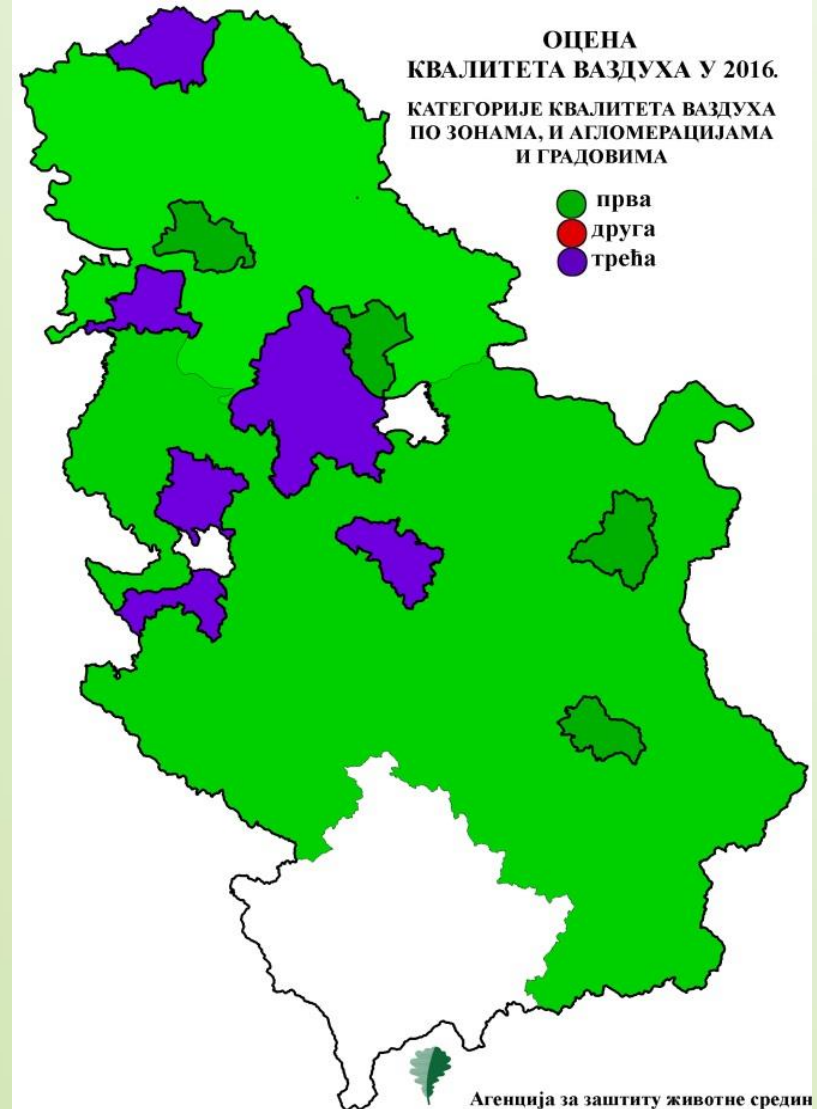
KATEGORIJE KVALITETA VAZDUHA po ZONAMA, AGLOMERACIJAMA I GRADOVIMA

Beograd je bio prekomerno zagađen zbog prisustva suspendovanih čestica PM10 i azot-dioksida.

Užice, Kragujevac, Valjevo i Sremska Mitrovica bili su prekomerno zagađeni zbog prisustva suspendovanih čestica PM10.

Subotica je bila prekomerno zagađena zbog prisustva suspendovanih čestica PM10 i PM2.5.

Ugljen-monoksid i benzen nisu doprineli prekomernom zagađenju vazduha. Prekomerno zagađenje ozonom bilo je prisutno samo u ruralnim oblastima.

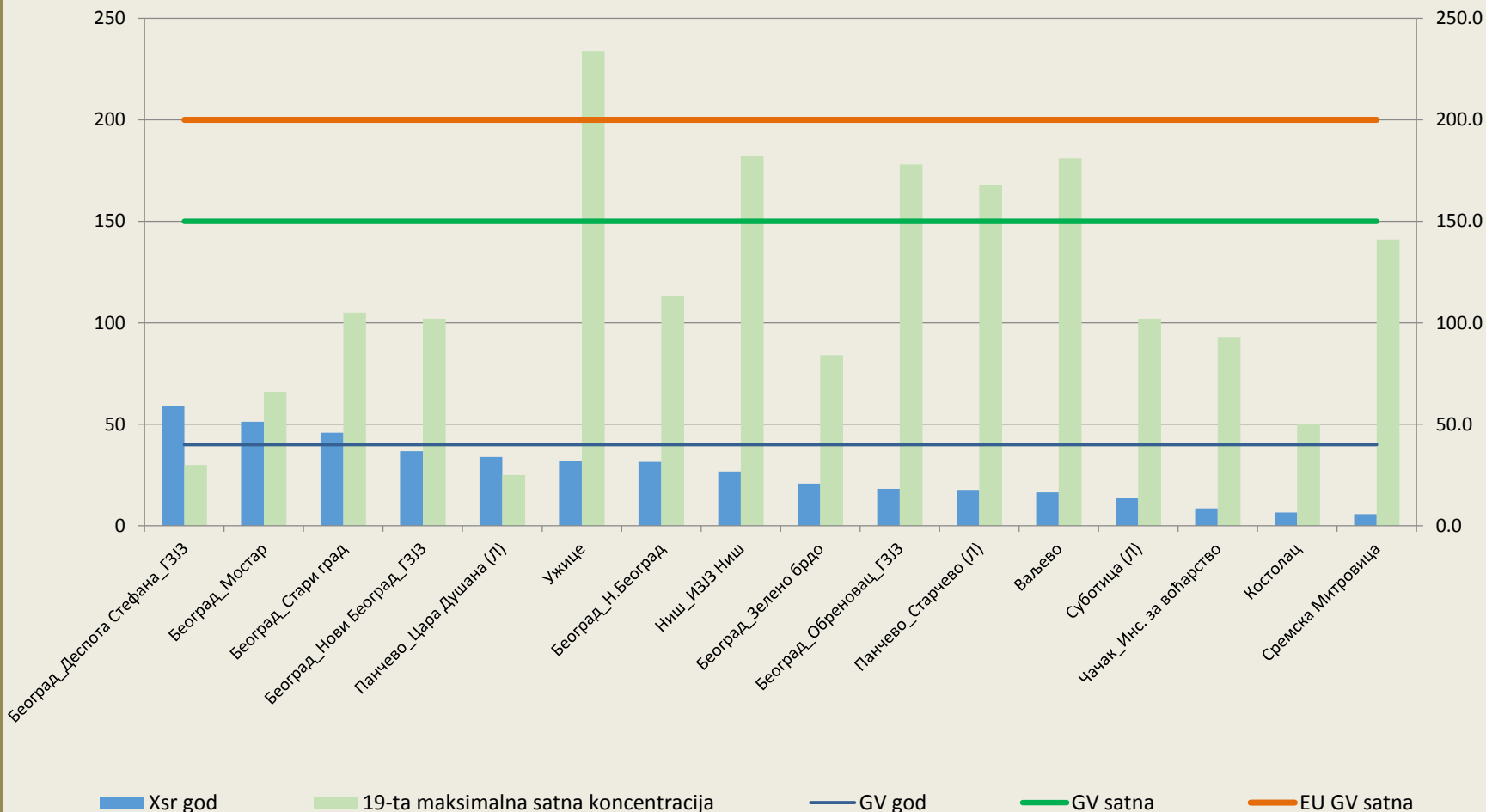
INDIKATIVNA MERENJA-zaključci

Indikativna merenja koja su se sprovodila u državnoj i lokalnim mrežama stanica za kvalitet vazduha pokazuju sledeće:

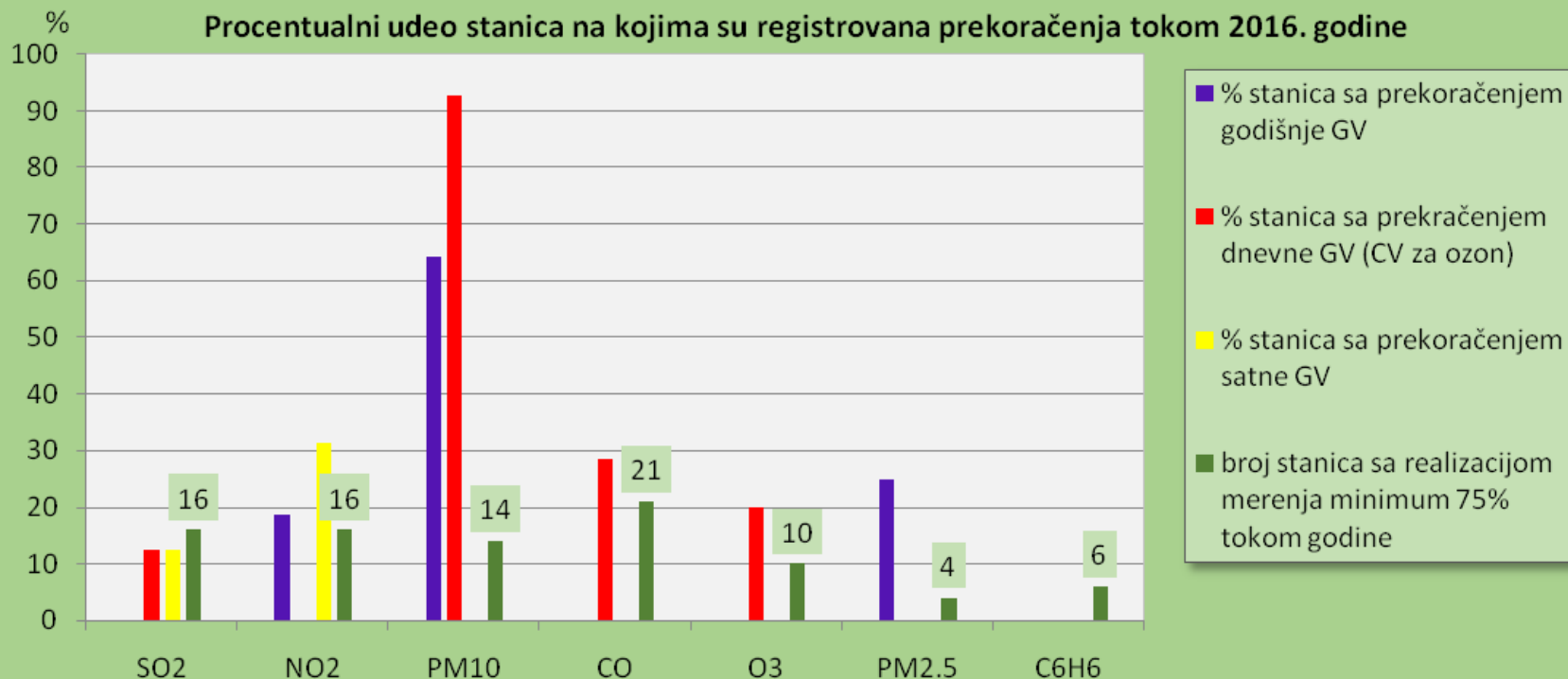
- ❖ Značajno zagađenje suspendovanim česticama PM10 postoji na svim mernim mestima osim u Šapcu;
- ❖ Merenja benzo(a)pirena vrše se samo u Beogradu, a rezultati ukazuju na značajno zagađenje;
- ❖ Sadržaj teških metala: olova, arsena, kadmijuma i nikla u suspendovanim česticama PM10 ne ukazuju na zagađenje osim u Boru gde je bila prekoračena ciljna vrednost za arsen;
- ❖ U Nišu, Čačku i Sevojnu prisustvo suspendovanih čestica PM2.5 ukazuje na povećanje zagađenja dok u Šapcu suspendovane čestice PM2.5 nemaju negativan uticaj na kvalitet vazduha.

Različiti standardi u pogledu NO2 -kod nas I u EU

Azot dioksid u 2016. godini

PREKORAČENJA SATNIH, DNEVNIH I GODIŠNJIH GRANIČNIH VREDNOSTI za SO₂, NO₂, PM₁₀, CO, PM_{2.5}, C₆H₆ I ciljne vrednosti za O₃

- Najznačajnija prekoračenja PM₁₀
- Benzen nije prekoračio ni na jednoj stanici dozvoljenu vrednost

INSTRUMENTI POLITIKE I PLANIRANJA ZAŠTITE VAZDUHA:

- ✓ strategija zaštite vazduha planirana za 2018. godinu
- ✓ planovi kvaliteta vazduha u Srbiji još uvek postoje samo za Bor I Beograd
- ✓ akcioni plan – postoji za Užice-primer angažovanja lokalne samouprave na smanjenju problema zagađenja

SLEDEĆI KORACI KA UNAPREĐENJU UPRAVLJANJA KVALITETOM VAZDUHA

- USKLADITI STANDARDE KVALITETA VAZDUHA
- UBRZATI PROCES DONOŠENJA PLANOVA KVALITETA VAZDUHA
- DONETI STRATEGIJU KVALITETA VAZDUHA
- DALJE JAČATI MONITORING KVALITETA VAZDUHA

HVALA NA PAŽNJI !